

FINNAN PROJEKTISUUNNITELMA VUODELLE 2018

FINNAN PROJEKTISUUNNITELMA VUODELLE 2018	1
VERSIOHISTORIA	2
SANASTO	2
YLEISKUVA	4
PROJEKTIN TAVOITE	4
PROJEKTIN TEHTÄVÄT.....	5
1. <i>Ydinpalvelu</i>	6
2. <i>Uudet käyttötavat</i>	8
3. <i>Avoimet sisällöt</i>	9
4. <i>Julkisuuskuva</i>	9
5. <i>Kansallisten infrastruktuurien integrointi</i>	10
PROJEKTIN TUOTOKSET.....	10
PROJEKTIN RAJAUS.....	11
PROJEKTIN YMPÄRISTÖ	11
KESKEISET TOIMIJAT JA SIDOSRYHMÄT.....	11
LOPPUTULOKSEN YMPÄRISTÖ.....	12
RIIPPUVUUDET MUISTA PROJEKTEISTA.....	13
PROJEKTIORGANISAATIO JA RESURSSIT	14
PROJEKTIORGANISAATIO, ROOLIT JA VASTUUT	14
OHJAUSMENETTELYT.....	14
PROJEKTIN ROOLIT JA VASTUUT	14
PROJEKTIIN OSALLISTUVAT KANSALLISKIRJASTON TYÖNTEKIJÄT VUONNA 2018	17
PROJEKTIN SUORITUSTAPA JA TYÖMENETELMÄT	18
DOKUMENTOINTI JA TYÖMENETELMÄT	18
LAADUNVARMISTUS	19
PROJEKTIN SEURANTA.....	20
MUUTOKSEN HALLINTA	20
VIESTINTÄ.....	20
PROJEKTIN TYÖPAKETIT	21
TYÖPAKETTIMALLIN PERIAATTEET	21
TYÖPAKETIT JA NIIDEN VASTUUHENKILÖT.....	21
PROJEKTIN RISKIT JA NIIHIN VARAUTUMINEN	22
RISKIANALYYSI.....	22

Versiohistoria

15.11.2017	versio 0.1
21.3.2018	versio 1

Sanasto

AHAA-hanke

AHAA-hankkeessa luodaan arkistojen yhteinen hakemistopalvelu, joka kattaa erityyppisen aineiston kuvailutiedot. Aineistot voivat olla sekä perinteisiä että digitaalisia. Palvelu tarjoaa arkistoille työkalun aineistojen kuvailu- ja järjestämisprosessin tueksi sekä erilaisia raportointitoimintoja sekä mahdollisuuden rakentaa uusia palveluita hakemistopalveluun talletettujen tietojen perusteella. Lisäksi palvelu tarjoaa tukea loppukäyttäjän tuottamalle kuvailutiedolle.

Finna-palvelu

Finna-palvelu on luotu osana opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanketta vuosina 2008–2017. Palvelua kehitetään edelleen yhtenä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan yhteisistä palveluista osana avoimen tutkimustiedon ja digitaalisen kulttuuriperinnön toimintapolitiikkaa ja siihen liittyvää kokonaisarkkitehtuuria.

Finna

Finna-palvelussa on kaksi erillistä palvelua: kansallinen näkymä ja organisaationäkymät, jotka ovat loppukäyttäjille tarkoitettuja verkkopalveluja. Osoitteessa www.finna.fi oleva kansallinen näkymä kokoaa kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistot ja integroidut verkkopalvelut samaan hakuliittymään. Organisaationäkymä-palvelu tuottaa osallistuville organisaatiolle työkalun ja infrastruktuurin, jonka avulla ne voivat luoda omiin tarpeisiinsa räätälöityjä hakuliittymiä. Tässä he voivat käyttää hyödykseen Finna-indeksiin haravoitua aineistoa ja näkymien luomiseen tarkoitettuja työkaluja.

Finna-indeksi

Sisältää Finnaan haravoituiden arkistojen, kirjastojen ja museoiden metatiedot.

FINTO

Finto-palvelun tavoitteena on luoda pysyvä, keskitetty, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu, joka tarjoaa standardit tavat ontologioiden julkaisulle ja käyttöönololle eri sovelluksissa. Lisäksi Finto-palvelu kehittää Yleistä suomalaista ontologiaa YSOa ja kokoaa YSOsta ja erikoisalojen ontologioista muodostuvan KOKOn. Finto on opetus- ja kulttuuriministeriön, valtiovarainministeriön ja Kansalliskirjaston yhteisprojekti.

Formula

Formula on Kansalliskirjaston ylläpitämä palvelu, jonka avulla suomalaisten arkistojen, kirjastojen ja museoiden aineistoa saadaan Europeanaan. Formula on avoimen lähdekoodin tuotteeseen perustuva ohjelmisto, ja palvelu on ollut käytettävissä maaliskuusta 2012 lähtien. Aineiston tarjoava organisaatio vastaa metatiedon muuntamisesta Europeanan edellyttämään muotoon, ja Kansalliskirjasto asettaa aineiston Formula-palvelun avulla Europeanan haravoitavaksi. Europeanaan siirretään ainoastaan metatietoa ja esikatselukuviä, ja digitaaliset objektit ovat organisaatioiden taustajärjestelmissä, joista ne on linkitetty Europeanan.

Hallintaliittymä

Käyttöliittymä, jolla Finnaan osallistuvat organisaatiot ylläpitävät Finnan näkymiä.

Keskitetty indeksi

Keskitetty indeksi on laaja elektronisen aineiston, eli pääasiassa e-lehtien ja e-kirjojen, indeksi. Se sisältää sekä avointa että lisensoitua aineistoa. Tällä hetkellä keskitettyä indeksinä käytetään Primo Central Indexiä.

Melinda

Melinda on kansallinen metatietovaranto ja kirjastoille tarkoitettu palvelu. Se kokoaa kirjastoaineistojen kuvailevat metatiedot yhteen paikkaan ja tarjoaa ne hyödynnettäväksi yhdestä paikasta. Tietojen keskittäminen säästää työtä ja kustannuksia kirjastoissa sekä mahdollistaa asiakkaiden paremman palvelemisen.

MuseumPLUS^{RIA} (ja Museo 2015)

MuseumPLUS^{RIA} on useiden museoiden yhteinen kokoelmanhallintajärjestelmä. Järjestelmähankinnan taustalla on vuonna 2015 päättynyt Museo 2015 hanke, jonka tarkoituksena oli tuottaa työkaluja museokokoelmien sähköisen kokoelmahallinnan käyttöön. Museo 2015 hankkeen yhteisen kokoelmahallintajärjestelmän hankintaprosessin, pilotoinnin ja käyttöönottovaiheen toteutus jatkuu MuseumPLUS^{RIA} käyttöönottoprojektina. Vuoden 2016 alkupuolen projektirahoitteen siirtymäkauden aikana kokoelmahallintajärjestelmän hallinnointi siirtyi Museoliitolle.

PAS-palvelut

Kulttuuriperintö-PAS:n avulla toteutetaan digitaalisten kulttuuriaineistojen ja tutkimusaineisto-PAS:n avulla tieteellisten tutkimusaineistojen hyvin pitkän ajan säilyttäminen. Palvelujen taustalla on sama PAS-ratkaisu, mutta niiden asiakaskunnat ja aineistot ovat erilaisia. Säilyttäminen sisältää bittien säilyttämisen sekä niiden todellisen käyttökelpoisuuden varmistamisen yli tiedostomuotojen, ohjelmistojen, laitteistojen ja organisaatioiden muutosten. Palvelu sisältää PAS-ratkaisun, jolla tekninen säilytys toteutetaan. PAS-palvelun käyttö edellyttää, että aineisto on hyväksyttävässä tiedostomuodossa, siitä on riittävästi metadataa ja että siihen siirrettävä aineisto on muodostettu määrämuotoisiksi paketeiksi. Aineistojen omistus säilyy siirtävällä organisaatiolla; aineiston hoidosta ja siihen liittyvästä työnjaosta sovitaan aina erityisellä säilytys sopimuksella.

RDA

RDA-projektin tavoitteena on uudistaa kuvailua ja metatiedon rakennetta kirjastosektorilla. Tarkoituksena on vastata digitaalisen toimintaympäristön ja julkaisemisen uusien muotojen asettamiin vaatimuksiin tietoaaineistojen kuvailemiselle, esittämiseksi ja käytölle verkossa. Projekti liittyy kansainväliseen kirjastoalan kehitykseen, jossa kirjastoala uudistaa parhaillaan standardejaan ja formaattejaan taatakseen metatiedon yhteentoimivuuden ja linkitettävyyden.

SFX

Linkitysjärjestelmä, joka luo linkit vapaisiin tai kirjastojen lisensoimiin kokoteksteihin ja kirjakokoelmien saatavuustietoihin niin, että käyttäjän näkyville saadaan aina ajantasaiset linkit sellaisiin haetun aineiston kopioihin, joihin kirjastolla on käyttöoikeus. SFX:n avulla Finnan loppukäyttäjä saa suoraan luettavaksi oman organisaationsa lisensoimia tieteellisiä julkaisuja.

Voyager

Voyager on Ex Libriksen toimittama integroitu kirjastojärjestelmä, jota käytetään Linnea2- ja AMKIT-konsortioiden kirjastoissa: kaikki yliopistokirjastot, eräät erikoiskirjastot (mm. Eduskunnan kirjasto, Tilastokirjasto ja Varastokirjasto), sekä kahta lukuunottamatta kaikki ammattikorkeakoulujen kirjastot. Lisäksi Voyager toimii Fennica-, Viola- ja Arto-tietovarantojen taustajärjestelmänä.

VuFind

VuFind on Villanovan yliopistossa kehitetty avoimen lähdekoodin asiakasliittymäohjelmisto, jota käytetään Finnassa.

Yleiskuva

Projektin tavoite

Finna on arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteinen keskitetysti ylläpidetty palvelu. Se mahdollistaa pääsyn arkistojen, kirjastojen ja museoiden aineistoihin ja palveluihin. Finnasta käyttäjät voivat hakea tietoa sekä käyttää siihen liitettyjä digitaalisia palveluita. Näin kansalaiset, koululaiset, opiskelijat, opettajat, tutkijat ja erilaiset muut käyttäjäryhmät saavat helpommin käyttöönsä monimuotoisia aineistoja. Aineistot voivat olla mm. kuvia, karttoja, musiikkia, lehti- tai kirja-aineistoja – aineistoja, joita kirjastot, arkistot ja museot tarjoavat asiakaskuntansa käyttöön. Finnassa jokaisella konsortion jäsenellä tai niiden yhteenliittymillä voi olla halutessaan oma käyttöliittymänsä (Finna-näkymä). Konsortion jäsen hallinnoi, ylläpitää ja kehittää omaa näkymäänsä ja valitsee sen kautta saatavilla olevat aineistot ja niihin liitetyt palvelut.

Finnan tietotekniset ratkaisut toteutetaan avoimen lähdekoodin ohjelmistoihin perustuvalla ohjelmistolla, jonka kehittämisestä ja ylläpidosta Kansalliskirjasto vastaa. Palvelua suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä osallistuvien organisaatioiden kanssa.

Avainsana Finnan kehittämisessä on avoimuus. Avoimuus toteutuu avoimeen lähdekoodiin perustuvassa ohjelmistoratkaisussa, joka helpottaa mm. Finnan integrointia muihin palveluihin tai muihin paikallisiin ratkaisuihin ja lisää mahdollisuuksia kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön palvelun kehittämisessä.

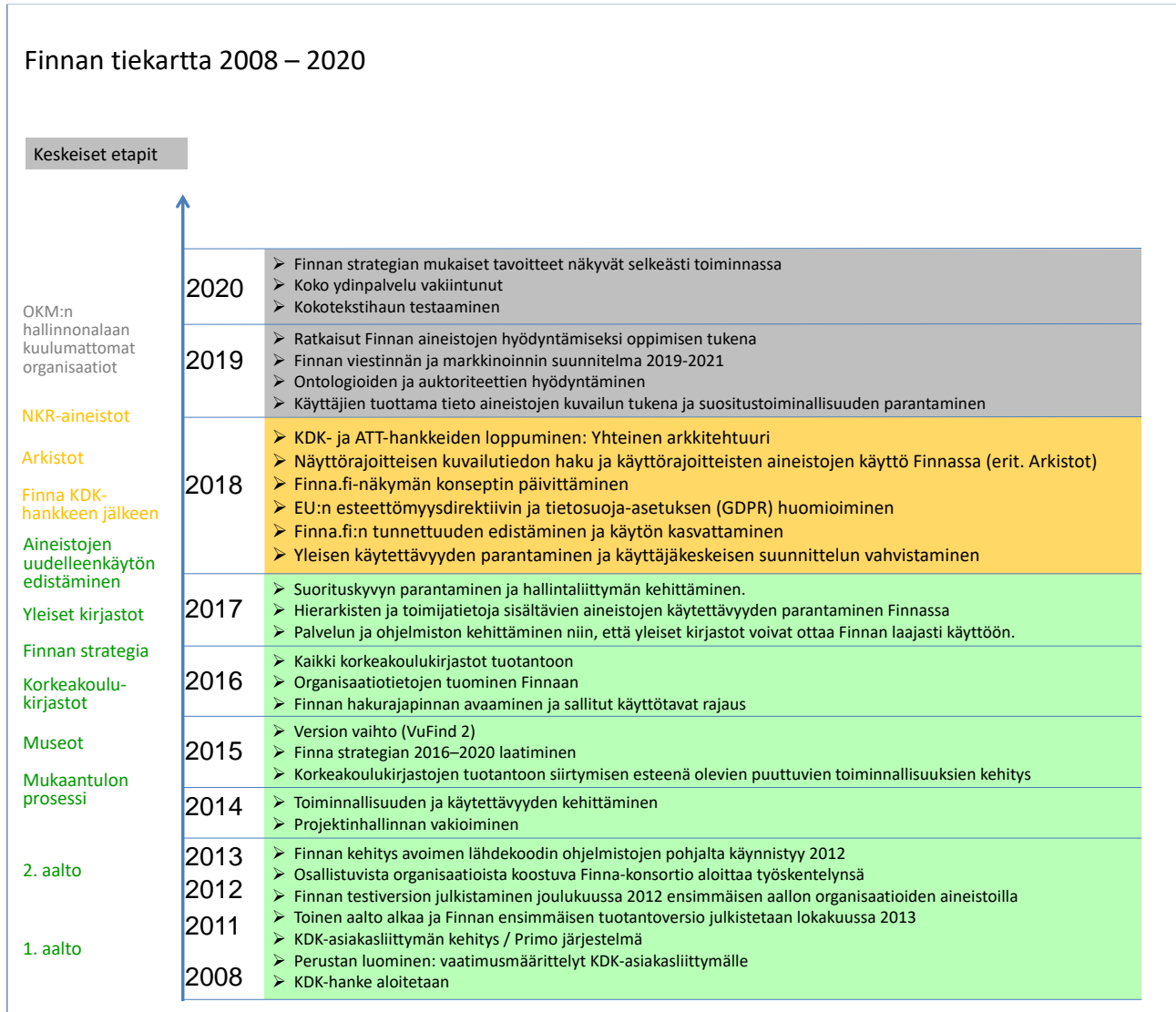
Finna-palvelu on luotu osana opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanketta vuosina 2008–2017. Hankkeen päättyessä Finnasta oli tullut pysyvä palvelu 230:lle organisaatiolle. Palvelua ylläpidetään ja kehitetään edelleen yhtenä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan yhteisistä palveluista ja osana avoimen tutkimustiedon ja digitaalisen kulttuuriperinnön toimintapolitiikkaa. Vuonna 2017 alkanut Finnan nykyinen tulossopimuskausi jatkuu vuoden 2020 loppuun.

Finnan toimintaa ja kehittämistä ohjaa Finnan konsortioyryhmä, joka on Finna-konsortion jäsenten yhteistyöelin. Se linjaa Finna-palvelun kehittämistä, sekä suunnittelee ja seuraa sen toimintaa. Kansalliskirjasto vastaa Finnan ylläpidosta ja kehittämisestä konsortioyryhmän linjausten mukaisesti.

Projektin tavoitteena on:

- toteuttaa jatkuvasti kehittyvä arkistojen, kirjastojen ja museoiden asiakkaille suunnattu hakupalvelu
- integroida arkistojen, kirjastojen ja museoiden järjestelmien palveluita Finnaan (esim. lainauspalvelut, kuvapalvelut, asiakirjatilaukset)
- integroida Finna arkistojen, kirjastojen ja museoiden uudistuviin taustajärjestelmiin ja tukea niiden palvelukonsepteja.
- saattaa järjestelmässä olevat kulttuurin ja tieteen aineistot laajemmin hyödynnettäväksi avoimena datana liittämällä ne osaksi kehittyviä infrastruktuureita (esim. ontologiapalvelu, tunnisteet, palveluväylä)
- Edistää Finnan kautta saatavien aineistojen uudelleenkäyttöä (mm. tukemalla Finnan rajapintojen käyttöä ja kehittämällä rajapintoja tarpeiden mukaan sekä tekemällä yhteistyötä uudelleenkäytön edistämiseksi).
- edistää Finnan yhteentoimivuutta kansallisten infrastruktuureiden kanssa osana avoimen tutkimustiedon ja digitaalisen kulttuuriperinnön kokonaisarkkitehtuuria. Seuraaviin viitearkkitehtuureihin ja hankkeisiin kiinnitetään erityistä huomiota: Kansallinen palveluarkkitehtuuri (KaPA), yhteiset tunnistautumispalvelut, Melinda, Nimitietopalvelu, avoimen tutkimuksen ja tutkimuksen tietoaineistojen kansallinen kehittäminen.
- vähentää päällekkäistä työtä mahdollistamalla sen, että taustajärjestelmien omien käyttöliittymien ylläpidosta luovutaan.
- tukea ja hyödyntää laajaa kehittämisverkostoa.
- tehdä Finnasta kansalaisten laajasti käyttämä ja tuntema palvelu.

Projektin tehtävät

Kuva 1. Finnan tiekartta vuosille 2008–2020.

Tehtävät vuonna 2018

Tässä suunnitelmassa kuvataan Finna-palvelun vuoden 2018 tärkeimmät kehittämiskohteet. Niiden perustana on KDK-hankkeen tavoitteet, KDK:n loppuarvioinnin (2017) suositukset, Finna-konsortion linjaukset ja vuonna 2015 valmistunut ”Finnan strategia 2016–2020”. On kuitenkin huomattava, että Finna-palvelun kehittäminen on riippuvainen toimintaympäristön muutoksista. Vuonna 2018 näitä ovat mm. NKR-ratkaisun ja uuden kokonaisarkkitehtuurin käyttöönotto sekä EU:n tietosuoja-asetuksen soveltaminen Suomessa. Projektisuunnitelmaan kirjatut tehtävät ja toimenpiteet toimivatkin palvelun kehitysjonona, josta toteutukseen otetaan ketterän toimintakulttuurin mukaisesti kulloinkin tarkoituksenmukaisimmat tehtävät. Projektisuunnitelmassa pyritään myös tuomaan esille alustavaa priorisointia tehtävien ja tehtäväkokonaisuuksien välillä.

1. Ydinpalvelu

Finnan ydinpalveluun kuuluu *keskitetty tekninen ylläpito, keskitetty asiakastuki, asiakkuuksien hallinta ja niiden kehittäminen*. Lisäksi yleisluontoinen palvelun *käytettävyyden parantaminen, käytettävyyssongelmien vähentäminen ja osallistuvien organisaatioiden kriittisten asiakastoimintojen integroiminen* ovat osa ydinpalvelua. Vuoden 2018 aikana jatketaan käyttäjäkeskeisen suunnittelun ottamista kiinteämmäksi osaksi Finnan kehittämistä. Samalla varmistetaan, että osallistuvien organisaatioiden asiantuntemusta asiakkaistaan, aineistoistaan ja palveluistaan hyödynnetään käytettävyyden parantamisessa.

Palvelun suorituskykyä, toimintavarmuutta ja muiden järjestelmien integrointeja parannetaan jatkuvasti, mutta erityisesti vuosina 2018-2020, jolloin palvelu on vielä voimakkaassa kehitysvaiheessa. Ohjelmistokomponenttien ja ohjelmointikäytäntöjen uudistumiseen liittyvää kehittämistä tehdään jatkuvasti.

Käyttövarmuuden ja tietoturvan parantamisen lisäksi ydinpalveluun liittyvän kehittämisen keskeisiä tavoitteena on mm. Finnan palvelupisteen työmäärän vähentäminen helpottamalla organisaatioiden omatoimista aineistojen ja näkymien hallintaa. Finnan hallintaliittymän lähdekoodi julkaistaan avoimena vuoden 2018 aikana, jonka jälkeen sen ominaisuuksia ja käytettävyyttä ryhdytään parantamaan valmiiden suunnitelmien ja uusien käyttötarpeiden selvitysten mukaisesti.

Kauden 2018-2020 aikana parannetaan ruotsinkielistä asiakasviestintää Finnan käyttöönottojen laajentuessa yhä vahvemmin kaksikielisiin kuntiin ja organisaatioihin.

Ydinpalvelun toimintaa seurataan eri tavoilla. Asiakaspalvelun laatua seurataan suhteessa palvelutasolupaukseen ja raportoidaan palvelutasoraportissa. Palvelun käyttöä, sisältöä ja kehitystä seurataan yhteisesti sovittujen tunnuslukujen avulla. Lisäksi asiakastyytyvää seurataan säännöllisillä kyselyillä.

• Keskitetty tekninen ylläpito

- Palvelinohjelmiston suorituskyvyn ja toimintavarmuuden parantaminen
- Monitoroinnin ja virheilmoitusten parantaminen
- Ohjelmistokomponenttien ja ohjelmointikäytäntöjen uudistumisen huomioiminen
- Aineistojen ja näkymien konfigurointikäytäntöjen parantaminen ja konfigurointien siivous

• Hallintaliittymän kehittäminen niin, että organisaatioiden Finna-käyttöliittymiä on helpompaa ja turvallisempaa muokata. Tavoitteena palvelupisteen työmäärän vähentäminen, tiedostonhallinnan tietoturvan parantaminen ja näkymien muokkauksen helpottaminen.

- Hallintaliittymän lähdekoodin sisäisen rakenteen parantamista jatketaan. *Uudistettu Hallintaliittymä otetaan käyttöön huhtikuun lopussa.*
- Uuden toiminnallisuuden lisääminen ja *käytettävyyden parantaminen*

• Asiakastuen ja asiakkuuksien hallinnan parantaminen sekä mukaantulon tukeminen

- Asiakkuuksien hallinnan työvälineiden (erit. ASKI & Jira) kehittäminen ja prosessien parantaminen: *ASKI:n käyttöönotto asiakastiedon hallinnassa ja vanhoista työkaluista luopuminen*
- *Palvelusopimuspoljien uudistaminen*. Mm. OKM:n hallinnonalan ulkopuolisten sopimus, muiden määräaikaisen sopimuksen solmineiden saamiseksi toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen piiriin, tietosuojaalansäädännöstä johtuvat mahdolliset muutokset.
- Finnan konsortior ryhmän sääntöjen ja toimintaperiaatteiden uudistaminen KDK-hankekauden päättyessä ja ohjausrakenteiden muuttuessa
- Kaksikielisen asiakasviestinnän parantaminen
- OKM:n hallinnonalan ulkopuolisten organisaatioiden mukaantulomallin vahvistaminen

- *AHAA:n aineisto- ja toimijakuvaailun indeksointiin ja esittämiseen liittyvä kehittäminen*
- Museum^{+RIA} järjestelmän tuottaman LIDO:n indeksointi ja näyttäminen + uudet ominaisuudet
- Collecte järjestelmän mahdollisten uusien asiakastoimintojen integrointi (Kuvatilaus)
- Varautuminen siihen, että korkeakoulukirjastot luopuvat Voyager-kirjastojärjestelmästä
- Yleisten kirjastojen verkkomaksaminen

Ydinpalveluun kuuluva käytettävyyden parantaminen:

- Malli käyttäjäkeskeisen suunnittelun ottamiseksi kiinteämmäksi osaksi kehittämistä (Ketteriä käytettävyydestejä ja työpajoja yhdessä organisaatioiden kanssa Finnan toiminnallisuuksien kehittämiseen)
- Saavutettavuuden parantaminen ja EU:n saavutettavuusdirektiivin huomioiminen
 - Saavutettavuusongelmien etsiminen, korjaaminen (Mm. Gallerianäkymän korjaaminen)
 - Saavutettavuusselosteen lisääminen ja valitusmahdollisuuden lisääminen yhteydenottolomakkeisiin
 - Saavutettavuuteen liittyvät ohjeet ja viestintä
- Hierarkkisten aineistojen käytön jatkokehittäminen [Arkistot, Museot]
- Karttahakusuodatin perushakujen puolelle, sen parantelu yhdessä Finna-street toiminnallisuuden parantamisen kanssa
- Loppukäyttäjille tarjottavien lomakkeitten hallinnan parantaminen (ota yhteyttä -lomakkeen parantaminen)
- Tarkennetun haun käytettävyyden parantaminen
- Parannetaan digitaalisen aineiston käyttämistä suoraan Finnassa. (Äänitteet, videot ja korkearesoluutiokuvat)
- Omat tiedot –sivujen käytettävyyden parantaminen osana ulkoasu-uudistuksen jatkoa sis. mm. mobiilikäyttöön liittyvien käytettävyysohjelmien selvitys. [Kirjastot]
- Organisaatioiden esittelysivujen käytettävyyden parantaminen

Seuraavat tehtävät ovat priorisoitu alemmas:

- Artikkelitiedoista itse aineistoon. Arton käyttö Finna.fi:ssä. [Kirjastot, tutkijat]
- Kalenteri-moduulin UX-konseptointi ja kalenteritiedon tuominen (esim. linked events) [Yleiset kirjastot]
- Aikakausiin ja ajoituksiin liittyvä haun parantaminen esim. aikakausifasetin parantaminen.
- Selvitetään, voidaanko kuvailutiedoista selvittää teoksia ja hakea niihin liittyviä painoksia ainakin rajatuissa aineistojoukoissa.
 - Mahdollistaa: Kirjasampo-linkitys ja sen sisältämien tietojen tuominen Finnaan [Yleiset kirjastot]
 - Mahdollistaa: Kirjan muiden painosten näyttäminen hakutulosten yhteydessä [Yleiset kirjastot]
- Opastusten lisääminen esim. hakusuotimien käyttöön
- Loppukäyttäjän rekisteröitymisprosessin ja kirjautumiseen liittyvä käytettävyyden parantelu

2. Uudet käyttötavat

Finnan rajapintojen tukemista ja hallinnon parantamista jatketaan 2018 alkaen mm. luomalla viestintäkanava rajapinnan hyödyntäjille. Rajapinnan käyttöä pyritään kasvattamaan mm. etsimällä hyödyntämiskumppaneita avoimen datan tapahtumista yhdessä Finnaan osallistuvien organisaatioiden kanssa ja osalemalla mukana joissakin hackathontapahtumissa.

Finnan integrointia sähköisiin oppimisympäristöihin jatketaan oppimisalustoja tarjoavien kumppaneiden kanssa toteutetun kehitystyön ja pilotoinnin pohjalta. Eri opetuksen toimijoiden käyttötarpeita selvitetään ja Finna vakiinnutetaan tarpeita vastaavilla tavoilla osaksi eri koulutusasteiden oppimisympäristöjä.

Malleja kansalaistieteen tukemiselle Finnassa selvitetään ja testataan vuosien 2018 ja 2019 aikana ja jatketaan toteutuksiin sitä seuraavina vuosina. Tähän liittyen selvitetään mm. millä eri tavoin käyttäjien tuottamaa tietoa voidaan saada aineistojen kuvailun tueksi ja miten Finnan aineistojen käyttäjät voisivat osallistua aiempaa laajemmin aineistojen kuvailutietojen täydentämiseen. Yhteistyötä tehdään erityisesti museo- ja arkistosektoreiden kuvailu- ja järjestelmätyötä koordinoivien toimijoiden ja Finnan aineistoja hyödyntäviä joukkoistamissovelluksia kehittäneiden kumppaneiden kanssa.

Finnan uusia käyttötapoja kehitetään ketterästi ennen kaikkea yhdessä mukana olevien organisaatioiden kanssa ja heidän aineistoja hyödyntävien käyttäjien tarpeisiin. Vuoden 2017 lopussa on tunnistettu useita kehityskohteita, jotka edellyttävä pitkäjänteistä käyttäjäkeskeistä suunnittelua ja kokeiluihin perustuvaa kehittämistä. Näitä ovat mm. Finnan aineistosuosittelutoiminnan parantaminen, hierarkkisten aineistojen käytön kehittäminen käyttäjäkeskeisen suunnittelun avulla, tietueisiin liittyvien kuvien tilaaminen, ”omat suosikit”-toiminnallisuuden parantaminen ja kuvailuun sisältyvien ontologioiden hyödyntäminen mm. aineistojen löytämisen helpottamiseksi.

• **Finna.fi:n konseptin päivittäminen yhdessä konsortion kanssa**

- Tavoitteena uudet käyttäjätarinat ja käyttäjäryhmien tarkistaminen/tarkentaminen.
 - Miten käyttäjät voivat hyötyä, kun lähes kaikkien kirjastojen aineistot Finna.fi:ssä?
 - Kohderyhmäkohtaisten alasivujen konseptointi. Edellyttää toteutuessaan myös sisällöntuotantoa. Mm. Finna.fi alasivu opettajille
- Aineisto- tai mediatyyppiin liittyvän hakutoiminnallisuuden parantaminen yhdessä mukana olevien organisaatioiden kanssa. (Työpajat ja testit)
- Finna.fi:n indeksiin tarjoaminen haravoitavaksi, jotta Finnan suuren datamassan saa haravoitua tutkimus- ja kehityskäyttöön (Digital Humanities)
- Kuvatilauspalvelujen integrointien mahdollistaminen (sis. mm. yksittäisten kuvien käsittely, tai niiden lisääminen omiin suosikkeihin, kun kuvailukohteeseen liittyy useita kuvia) [Museot]
- Toimijatiedon näyttäminen Finnassa (testataan näkymissä, joissa useat auktoriteettitiedot eivät aiheuta ongelmia) [Arkistot]
- Ontologiat ja linkitetty data. Edetään jo tehtyjen suunnitelmien pohjalta testeihin, kun Finnaan tulevassa kuvailussa hyödynnetään esim. YSO-termejä

Seuraavat tehtävät ovat priorisoitu alemmas:

- Finna osana oppimisympäristöjä (Jatkoa oppimisympäristöintegraatioiden testeille: Dreamschool, Edison)
 - Peruskoulujen opetukseen liittyvien käyttötarpeiden selvittely ja kokeilut yksinkertaisilla selkeillä kokonaisuuksilla. Yhteistyö koulujen ja esim. Kirjastot.fi:n, KAVI:n, tai museoiden kanssa.
 - Korkeakoulujen oppimisympäristöt ja Finna?
- Suositustoiminnallisuuden parantaminen (Olemassa olevien kirjastojen automaattisten suosituspalveluiden kartoitus, Finnan nykyisen suosituspalvelun käytettävyysongelmien ja kirjastojen asiakkaiden käyttötarpeiden selvitykset) [Yleiset kirjastot]

- Kirjastojen aineistojen karttasijainti. Selvitykset yhdessä kirjastojen kanssa saatavuustietojen yhdistämiseksi karttasijainteihin. Tämän hyödyntäminen hauissa, tai hakutulosten esittämisessä. [Kirjastot]
- Aineiston tietojen rikastaminen ja korjaaminen joukkoistamalla [Museot]
- Selvitetään viestintäkanavan luomista Finnan rajapinnan hyödyntäjille

3. Avoimet sisällöt

Etenkin kotimaisten tutkimusorganisaatioiden tuottamien, avoimesti saatavilla olevien (open access) tieteellisten julkaisujen ja tutkimusaineistojen saatavuutta Finnan kautta lisätään kaudella 2018-2020 merkittävästi. Finnaa kehitetään kattavaksi ratkaisuksi tutkimusaineistojen tarjoamiseen tutkijoille ja kansalaisille KDK- ja ATT-hankkeiden jälkeisen yhteisen kokonaisarkkitehtuurin pohjalta. Kauden aikana kasvatetaan myös Finnan kautta tarjottavien kansainvälisten OA-julkaisujen määrää ja tehdään asiassa yhteistyötä osallistuvien organisaatioiden kanssa.

Kauden aikana lisätään edelleen avoimien ja jatkokäytettävissä olevien digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen tarjontaa. Finnasta tehdään kotimaisille muistiorganisaatioille keskeinen reitti tarjota vapaasti käytettävissä olevia aineistojaan hyödynnettäväksi. Finna tuo sisällöt esille aineistojen luonteen mukaisesti ja esittää selkeästi aineiston käyttöoikeudet, mikä helpottaa aineistojen jatkokäyttöä. Yhteistyössä KAM-kuvailuryhmän kanssa valmistellaan opetus- ja kulttuuriministeriön suomeksi ja ruotsiksi käännettävien Rightsstatements.org -käyttöoikeuskuvauksen käyttöönottoa.

4. Julkisuuskuva

Finnan tavoitteena on olla 2020 laajasti tunnettu ja käytetty palvelu niin, että lähes kaikki opetusalan ammattilaiset tuntisivat Finnan ja palvelu olisi tuttu laajoille eri alojen kansalais- ja harrastajapiireille. Korkeakouluissa opiskelijat ja tutkijat tietävät Finnan yhdeksi luotettavimmaksi ja kattavimmaksi tiedonlähteekseen. Luovan alan ammattilaiset ovat löytäneet Finnan ja sen sisällöt. Kaikki Finnan käyttäjät suosittelvat palvelua mielellään verkostoilleen. Positiivinen julkisuuskuva nojaa käyttäjien tarpeita vastaavaksi kehitettyyn palveluun, mielenkiintoisiin sisältöihin sekä onnistuneeseen viestintään ja markkinointiin.

Finna-brändi perustuu palvelun yhteisen nimittäjän ja mahdollistajan, sanan "Finna", esiin tuomiseen kaikessa palveluun liittyvässä viestinnässä. Brändin elementtejä ovat myös logo ja värit, joilla luodaan yhtenäistä ilmettä ja kiinnitetään Finna-perheen eri jäsenet yhteen. Brändi näkyy puhtaimmillaan Finna.fi:ssä, joka myös yhdistää kaikki Finnan näkyvät ja sovellukset toisiinsa.

Kaikella Finnan viestinnällä ja markkinoinnilla on kaksi perustavoitetta:

1. kasvattaa Finnan käyttöä ja aktiivisten käyttäjien määrää sekä
2. lisätä Finnan positiivista tunnettuutta suomalaisten keskuudessa.

Nämä tavoitteet koskevat koko Finna-kokonaisuutta, kaikkia sivustoja ja mukana olevia organisaatioita.

Kaudella 2018-2020 jatketaan Finnan laajan markkinoinnin vaatimaa mukana olevien arkistojen, kirjastojen ja museoiden valjastamista yhteiseen Finna-viestintään palvelun kohderyhmille ja medialle. Markkinoinnin onnistuminen edellyttää myös aineistojen esiintuomista konkreettisissa, käyttäjäryhmien tarpeisiin sopivissa tai uusia käyttäjäryhmiä tavoittavissa tapahtumissa. Lisäksi onnistuminen edellyttää kohdennettujen sisältöjen luomista ja kampanjoiden toteuttamista.

Kansalliskirjastosta koordinoitavan yhteisen Finna-viestinnän keihäänkärkenä on Finna.fi, koska se yhdistää kaikkien mukana olevien organisaatioiden palvelut toisiinsa. Vuodesta 2018 alkaen uudistunutta Finna.fi:tä voidaan hyödyntää myös viestintäkanavana. Kansalliskirjasto markkinoi palvelua myös sovelluskehittäjille ja tuo näin Finnaa esille uusien innovaatioiden mahdollistajana.

Finnan julkisuuskuvan rakentaminen asetettujen tavoitteiden mukaiseksi edellyttää verkostomaisen viestinnän ja digitaalisen julkisuuskuvan rakentamisen erikoisasantuntemuksen kasvattamista kumppanuuksin. Kumppanuusyhteistyön avulla kasvatetaan Kansalliskirjaston ja Finnassa mukana olevien organisaatioiden osaamista. Finna tuodaan käyttäjien arkeen ensisijaisesti sosiaalisen median kanavien kautta, mutta sitä tehdään

tunnetuksi myös kampanjoin ja kohderyhmät tavoitavissa tapahtumissa. Kaudella 2018-2020 jatketaan Finna.fi:n käyttöä ja tunnettuutta lisänneiden sosiaalisen median markkinointikampanjoiden ja mainonnan tuottamista. Markkinointiviestintää toteutetaan ja kehitetään aktiivisin yhteistyökumppanuuksin.

Finnaa markkinoidaan sisällöillä ja palvelun tarjoamalla mahdollisuuksilla.

5. Kansallisten infrastruktuurien integrointi

Finna tuo osallistuvien organisaatioiden sisällöt käytettäväksi muiden organisaatioiden tarjoamien tietosisältöjen kanssa Suomi.fi-palveluväylässä. Finnan avoimen tiedon hyödyntäminen tapahtuu kuitenkin yhä pääosin Finnan oman avoimen rajapinnan kautta ja sen hallintaa pyritään kehittämään. Tässä seurataan avoimien rajapintojen hallintaan liittyvää suunnittelua, jossa KaPA ja Väestörekisterikeskus ovat kehittämässä ja luomassa konseptia paremmalle ohjelmointirajapintojen hallinnalle Suomessa.

Suomi.fi-palveluista erityisesti suomi.fi-maksuja tullaan integroimaan Finnaan alkaen yleisten kirjastojen piloteista, joissa kirjastomaksujen maksaminen kytketään kansalliseen verkkomaksamispalveluun. Tämä integrointi tapahtuu kirjastojen osalta vuoden 2018 aikana. Organisaatioiden tarpeista riippuen vuonna 2018 alkavat myös ensimmäiset kokeilut suomi.fi-tunnistamisen hyödyntämisestä. Suomi.fi-palvelutietovaranto, -valtuudet, -viestit ja -kartat, niiden suhde Finnaan sekä Finnaan osallistuvien organisaatioiden palveluihin selviävät 2018-2019 aikana ja otetaan käyttöön Finnaa tarpeen mukaan toimintakauden aikana.

Näiden lisäksi Finna on mukana osaratkaisuna myös muissa infrastruktuurihankkeissa. Avoimen tutkimustiedon ja digitaalisen kulttuuriperinnön kokonaisarkkitehtuuria muodostetaan vuosien 2017 ja 2018 vaihteessa. Finna on osa tätä kokonaisarkkitehtuuria. Finnan strategiaan tavoitteisiin sopisi, että Finna olisi jatkossa myös kattava väylä avoimeen tutkimusdataan.

Näyttörajatun metadatan ja käyttörajattujen aineistojen (NKR) käytön mahdollistava ratkaisuarkkitehtuuri valmistuu kokonaisarkkitehtuurityön yhteydessä vuonna 2018. Se mahdollistaa arkistojen sähköisten palveluiden rakentamisen ja integroinnin Finnaan. Riippuen siitä, millainen valittu ratkaisuarkkitehtuuri on ja millainen on arkaluonteista tietoa sisältävien tietovarantojen suhde Finnaan, sekä miten tietoturvasot määritetään, voi Finnan ohjelmistoarkkitehtuuriin ja prosesseihin, toimintatapoihin ja henkilöstön osaamisen tulla merkittäviä kehittämistarpeita vuoden 2018 aikana.

Toimija-auktoiteettien näyttäminen ja hyödyntäminen Finna.fi-näkymässä on mahdollista vasta, kun osallistuvilla organisaatioilla on yhteinen nimitietopalvelu käytössä. Tätä ennen edetään kuitenkin sektori- ja organisaatiokohtaisten auktoiteettihankkeiden kanssa yhteistyössä niin, että yhteisiä auktoiteettitietoja voidaan hyödyntää organisaatioiden omissa näkymissä. Muiden auktoiteettitietojen (esim. ontologioiden) hyödyntämistä testataan aluksi pienessä mittakaavassa käyttäjän näkökulma huomioiden.

Hyvin alkanutta yhteistyötä yleisten kirjastojen keskitettyjen hankkeiden ja palveluiden kanssa jatketaan niin, että Finna on olennainen osa yleisten kirjastojen kansallista infrastruktuuria.

Projektin tuotokset

Projektin tuotokset voidaan jaotella dokumentteihin, ohjelmistokomponentteihin, tietovarantoihin sekä järjestelmäintegraatioihin:

Dokumentit

1. Projektisuunnitelma kuvaa projektin tavoitteet, resurssit aikataulut ja riskit
2. Järjestelmän rajapintojen ja keskeisten teknisten ratkaisujen kuvaukset
3. Kansallisen näkymän sekä organisaatio- ja sektorinäkymien konseptit. Konsepteissa kuvataan keskeiset asiakasryhmät, heidän tarpeensa ja niistä kumpuavat toiminnalliset vaatimukset
4. Kyselyiden ja käyttäjätestien raportit
5. Käyttöohjeet ja koulutusmateriaalit, joilla tuetaan palvelun käyttöä ja kehittämistä osallistuvissa organisaatioissa
6. Kokouspöytäkirjat

7. Projektin vuosiraportti

Ohjelmistokomponentit

1. Konsortiokäyttöön muokattu VuFind-hakuliittymä (käyttöliittymäkerros) ja siihen liittyvät rajapinnat.
2. Finna-hallintaliittymä, jolla voidaan hallita organisaatiokohtaisia palveluita ja seurata käyttötilastoja
3. Aineistojen haravoinnissa ja indeksoinnissa käytettävä RecordManager-komponentti. Samaa komponenttia käytetään Formula-palvelussa, kun aineistoja tarjotaan Europeanalle haravoitavaksi.

Tietovarannot

1. Hakuindeksi, joka sisältää osallistuvien organisaatioiden aineistojen metatiedot Finna-hakukäyttöön optimoidussa muodossa
2. Finnan käyttäjärekisteri: [Rekisteriseloste](#)

Projektin työvälineet

1. Asiakastietojen hallinnan työvälineet
2. Palautteen- ja tehtävienhallintajärjestelmät
3. Viestintävälineet- ja materiaalit

Järjestelmäintegraatiot

1. Primo Central -hakuindeksi ja SFX-linkityspalvelu
2. Taustajärjestelmät
3. Sisältöä rikastavat palvelut

Projektin rajaus

Kuvailuun liittyvä kehittäminen tapahtuu eri sektoreiden metadata-projekteissa: kirjastojen metatietovarantohanke Melinda, arkistojen yhteinen hakemistopalvelu AHAA sekä RDA-hanke ja FINTO-palvelu. Näiden hankkeiden kanssa toimitaan yhteistyössä. Lisäksi tehdään yhteistyötä erilaisten toimijoiden kanssa niin, että tämä tukee Finnan strategiaa ja aineistojen uudelleenkäyttöä. Tämä suunnitelma koskee pääosin vain Finna-palvelua. Suunnitelma ei koske taustajärjestelmien kehitystä paitsi rajapintojen osalta. Suunnitelma ei myöskään koske osallistuvassa organisaatiossa tehtävää Finna-aineistoihin liittyvää taustatyötä tai yksittäisen organisaatio-/sektorinäköymän paikallista kehittämistyötä.

Finnalle on tärkeää, että eri sektorien kuvailunkehittämishankkeet etenevät koordinoitusti ja että nämä ovat linjassa kansallisen kokonaisarkkitehtuurin kanssa.

Projektin ympäristö

Keskeiset toimijat ja sidosryhmät

Finna-hankeeseen liittyviä keskeisiä toimijoita ovat opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) sekä arkistot, kirjastot ja museot. Lisäksi yhteistyötahoja ja sidosryhmiä ovat keskitetyn indeksin toimittaja (Ex Libris), kirjastojen, arkistojen ja museoiden järjestelmätoimittajat ja palvelininfrastruktuuritoimittaja (CSC), VuFind-kehittäjäyhteisö sekä tutkimus- ja kehitystyötä tekevät tahot. Näillä sidosryhmillä on erilaisia rooleja suhteessa Finnaan.

- **Finna-palveluun osallistuvat organisaatiot.** Osa organisaatioista tarjoaa vain aineistonsa metadatan Finnan kansalliseen näkymään. Osa haluaa integroida myös asiakastoimintojaan ja mahdollisesti kehittää myös oman näkymänsä.
- **Finna-konsortior ryhmä.** Konsortior ryhmä edustaa mukana olevia organisaatioita ja intressitahoja. Sen tehtävinä ovat Finnan kehittämistä koskevat linjaukset, toiminnan suunnittelu ja seuranta.
- **Opetus- ja kulttuuriministeriö**
- **Sektorien sisäiset Finna-ryhmät**

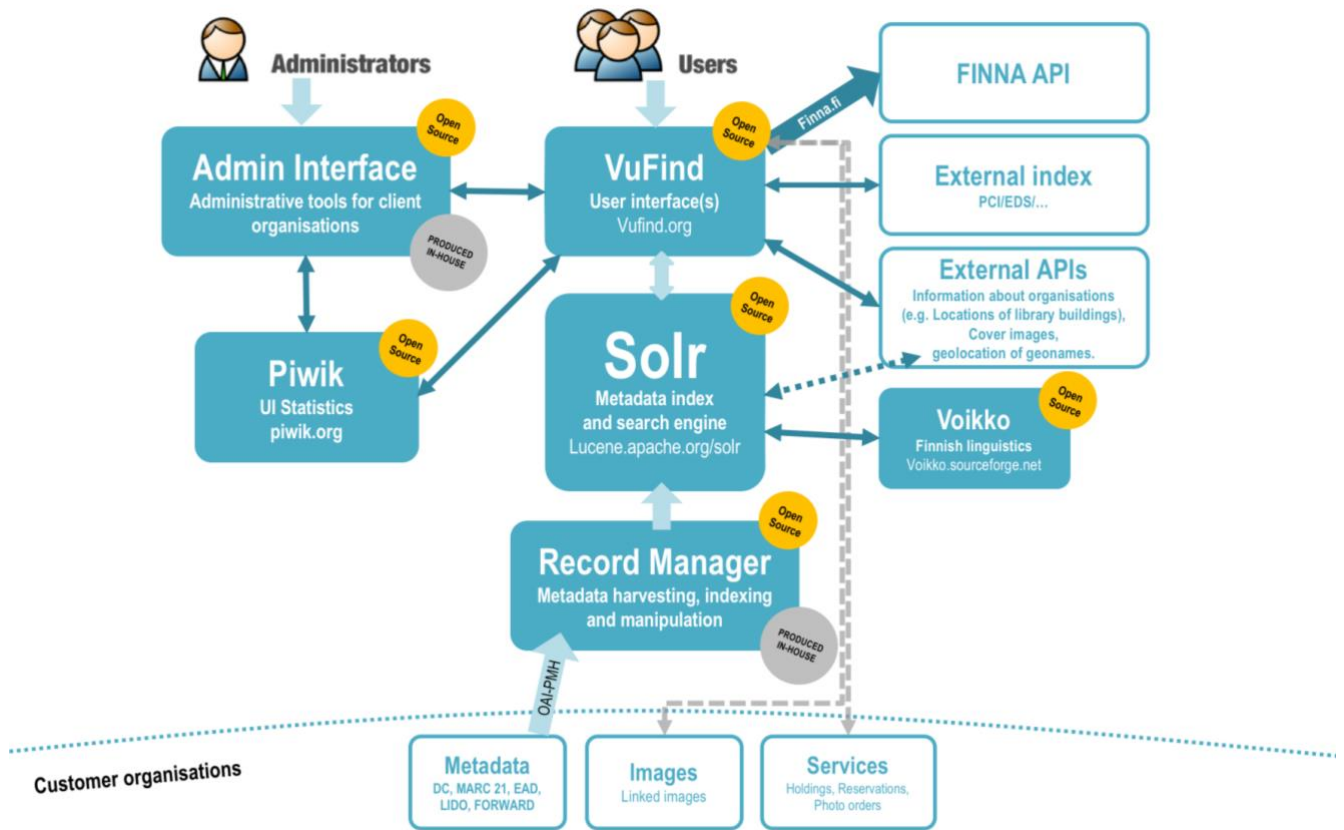
- **Tieteen tietotekniikan keskus CSC.** CSC toimittaa Finnan verkko- ja palvelininfrastruktuuriin.
- **Yleisten kirjastojen valtakunnallinen palvelukeskus** on merkittävä yhteistyökumppani, jonka kanssa Finna-palvelua tehdään tunnetuksi erityisesti yleisten kirjastojen sektorille.
- **Loppukäyttäjät.** Finnan kehittämisessä huomioidaan erityisesti loppukäyttäjien tarpeet, joita kartoitetaan loppukäyttäjäkyselyiden, käytettävyytustutkimusten, käyttäjäfoorumien sekä muiden palautekanavien avulla.
- **Taustajärjestelmien tuottajat.** Axiell (Aurora), Userix (E-kuva, Collecte), Koha Suomi, Zetcom (MuseumPLUSRIA), Muusa, Musketti, Memoron ja Profium, ASTIA, VAKKA, Digitaaliarkisto, ExLibris (Primo Central Index, Voyager), Open Library Solutions (Mikromarc, PrettyLib, Gemini) ja DSpace tarjoavat Finnaan integroitavia taustajärjestelmiä ja niihin kuuluvia palveluita.
- **VuFind avoimen lähdekoodin kehittäjäyhteisö.** VuFind-verkosto on tärkeä kumppani ohjelmiston kehittämisessä. Lisäksi tämä verkosto toimii vertailukohtana ja esimerkkinä siitä, millaisia palveluita (toiminnallisuuksia ja käyttöliittymiä) VuFind:illa voi ja kannattaa rakentaa.
- **Oppilaitos- ja tutkimusyhteistyökumppanit.** Finna on hyvä kohde eri alojen opiskelijoille ja tutkijoille (esim. informaatioala ja käytettävyys). Yhteistyö koti- ja ulkomaisten oppilaitosten ja tutkijatahojen kanssa on hyvin hyödyllistä Finnan kehittämiselle.

Lopputuloksen ympäristö

Vuoden 2018 alussa Finna palvelee n. 230 organisaatiota. Yleisten kirjastojen mukaantulo jatkuu vilkkaana etenkin, kun kaikkien yleisten kirjastojen käyttämien kirjastojärjestelmien tärkeimmät asiakastoiminnot on integroitu Finnaan. Vuonna 2017 alkanut kävijämäärien nopea kasvaminen jatkuu yhä vuonna 2018. Vuonna 2017 paljon työtä aiheuttanut palvelun suorituskyvyn ja vikasietoisuuden parantaminen jatkuu vuonna 2018 ennakoiden jatkuvasti kasvavaa käyttöä. Museoiden isojen kokoelmanhallintajärjestelmähankeitten siirtyminen käyttöönottovaiheeseen (MuseumPlus^{RIA} ja Collecte) tukee sitä, että myös museoiden mukaantulo jatkuu vilkkaana. Arvion mukaan vuoden 2018 lopulla noin 40 uutta yleistä kirjastoa ja 10 museota ovat ottaneet Finnan käyttöönsä. AHAA-hankkeen siirtyminen tuotantoon tuo muutoksia Finnan ohjelmistoon ja palveluun.

Näyttörajatun metadatan ja käyttörajattujen aineistojen (NKR) käytön mahdollistava ratkaisuarkkitehtuuri valmistuu vuonna 2018. Riippuen siitä, millainen valittu ratkaisuarkkitehtuuri on ja millainen on arkaluonteista tietoa sisältävien tietovarantojen suhde Finnaan, sekä miten tietoturvasot määritetään, voi Finnan ohjelmistoarkkitehtuuriin ja prosesseihin tulla merkittäviä muutostarpeita vuoden 2018 aikana.

EU:n esteettömyysdirektiivi ja tietosuoja-asetus (GDPR) astuvat voimaan vuoden 2018 aikana ja ne huomioidaan Finnan ohjelmiston ja prosessien kehittämisessä. Finna keskitettynä palveluna helpottaa ja vähentää mukana olevien organisaatioiden työtä näihin liittyen. Keväällä organisaatioiden omiin käyttöliittymiin, niiden hallintatyökaluun ja ylläpidon ohjeistuksiin tulee muutoksia, jotka tekevät kaikista Finnan asiakastoiminnoista tietosuojadirektiivin mukaisia. Vuoden lopulla uusien Finna-käyttöliittymien tekniikka, ominaisuudet ja graafinen ohjeistus tekee niistä puolestaan saavutettavuusdirektiivin mukaisia. Samalla tietosuojaan, tietoturvaan ja saavutettavuuteen liittyvä dokumentointi paranee.

Kuva 3. Yleiskuva Finna-järjestelmästä, sen arkkitehtuurista ja toiminnasta.

Finna-palvelussa on kaksi erillistä palvelua: kansallinen näkymä ja organisaationäkymät. Kansallinen näkymä kokoaa kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistot samaan hakuliittymään haravointi ja indeksointi-palvelun avulla. Nämä aineistot ovat myös käytettävissä avoimen rajapinnan <https://api.finna.fi> kautta. Haravoitua aineistoa välitetään myös Europeana-hakuportaaliiin erillisen Formula-palvelun kautta. Organisaationäkymä-palvelu tuottaa osallistuville organisaatiolle työkalun ja infrastruktuurin, jonka avulla ne voivat luoda omiin tarpeisiinsa räätälöityjä hakuliittymiä. Tässä he voivat käyttää hyödykseen Finnaan haravoitua aineistoa ja näkymien luomiseen tarkoitettuja työkaluja.

Tärkein osallistuville organisaatioille tarjottava työkalu on Finna-hallintaliittymä, joka on Kansalliskirjaston ylläpitämänä pilvi-palvelu (Software as a Service, SaaS). Hallintaliittymän avulla organisaatiot voivat helposti luoda oman räätälöidyn hakuliittymänsä, joka saa automaattisesti verkko-osoitteen finna-nimiavaruudesta ja joka on integroitu organisaation taustajärjestelmään. Laitteistoinfrastruktuurin ylläpidosta vastaa Tieteen tietotekniikan keskus CSC.

Riippuvuudet muista projekteista

Finnan hakurajapinta on avattu kansalliseen palveluväylään. Sen käyttöä ja siihen liittyviä käyttötarpeita seurataan vuonna 2017. Samalla seurataan muiden palveluarkkitehtuuriin liittyvien sähköisen asioinnin tukipalvelujen kehittymistä. Erityisesti kiinnitetään huomiota Suomi.fi-palvelutietovarannon kehittymiseen ja sen suhdetta organisaatiotietojen esittämiseen Finnassa. Vuonna 2017 huomioidaan myös Suomi.fi-tunnistamisen kehittymistä ja erityisesti yleisten kirjastojen etenemistä tämän käyttöönotossa. Myös verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelun kehittymistä pidetään silmällä ja pyritään hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan, kun organisaatioiden verkkomaksamispalveluita integroidaan Finnaan.

Kuvailukäytäntöjen yhtenäistäminen, erityisesti yhteisten sanastojen ja ontologioiden käyttö on keskeinen lähtökohta Finnan uuden toiminnallisuuden kehittämiseksi. Melinda-projekti kehittää kuvailukäytäntöjä yhtenäisemmiksi, mikä tulevana vuosina tulee näkymään yhä parempina hakupalveluina myös Finnassa – Finnan toiminnallisuus on riippuvaista metatiedon koneluettavuudesta, jossa yhtenäisyys on keskeisen tärkeää. Finnan toiminnallisuuden kehittäminen riippuu myös mm. arkistojen AHAA-hankkeesta sekä muista hankkeista, jotka pyrkivät yhtenäistämään sisällöntuotantoa. Näiden hankkeiden tulokset näkyvät tulevana vuosina aineiston parempana löydettävyytenä Finnassa ja Finnan yleisen käytettävyyden paranemisena.

Yhteistyötä yleisten kirjastojen valtakunnallisen palvelukeskuksen kanssa jatketaan niin, että Finna on mukana niissä kansallisissa infrastruktuureissa, jotka ovat tärkeitä yleisten kirjastojen kannalta.

Projektiorganisaatio ja resurssit

Finna-konsortioyhmä linjaa Finna-palvelun kehityssuunnat. Ryhmässä ovat edustettuina projektin omistaja (Kansalliskirjasto), osallistuvien organisaatioiden sektorit ja erilaiset intressiryhmät. Konsortioyhmän tavoitteet, tehtävät ja työskentely kuvataan ryhmän säännöissä ja Finna-konsortion toimintaperiaatteissa. Ajantasaiset tiedot konsortioyhmän jäsenistä ja toiminnasta löytyvät Finnan wiki-ympäristöstä.

Projektiorganisaatio, roolit ja vastuut

Ohjausmenettelyt

Kansalliskirjaston koolle kutsuma **Finna-konsortioyhmä** toimii projektin ylimpänä käytännön työtä linjaavana johtoryhmänä.

Finnan projektinhallintaryhmään eli **Finna-lähiohjausryhmään** kuuluvat: Kristiina Hormia-Poutanen (pj.), Erkki Tolonen, Bjarne Beckmann, Maria Virtanen, Heli Kautonen, Riitta Peltonen ja Leena Saarinen (Tutkimuskirjaston edustaja). Tarvittaessa kutsutaan projektin asiantuntijoita kokouksiin esittelemään asioita. Lähiohjausryhmä kokoontuu vähintään kerran kuussa. Kokouksissa on käytössä vakioagenda ja niistä pidetään pöytäkirjaa, jotka löytyvät Finna-projektin sisäisestä wiki-alueesta.

Vastuut:

- Hyväksyy projektisuunnitelman ja vie edelleen hyväksyttäväksi projektin ylempiin ohjaaviin ryhmiin.
- Seuraa projektin edistymistä siten, että projektin kustannukset, aikataulu ja sisältö ovat hyväksyttävissä rajoissa.
- Huolehtii projektin riittävästä resursoinnista.
- Tukee projektipäällikköä projektin läpiviennissä.
- Seuraa, että riskit ovat hallinnassa ja laatu riittävällä tasolla.
- Käsittelee ja hyväksyy muutokset tai edelleen välittää ne ylemmän tason ohjausryhmän käsiteltäviksi.

Projektin roolit ja vastuut

Projektin omistajalla on kokonaisvastuu projektista ja rahoituksesta.

Vastuut:

- Omistaa projektin liiketoimintaperusteen (kustannus-hyödyt, miksi projektia tehdään).
- Määrittelee projektin kokonaistavoitteen ja vision.
- Raportoi ja viestii projektin tilanteesta ja edistymisestä rahoittajalle, asiakkaille ja ylitason sidos- ja johtoryhmille.
- Toimii lähiohjausryhmän puheenjohtajana
- Tukee projektipäällikköä projektin johtamisessa.

Kehittämispäälliköllä on kokonaisnäkemys projektista ja sen tilanteesta.

Vastuut:

- Johtaa ja organisoii projektin toimintaa.
- Vastaa projektin kokonaissuunnittelusta ja suunnitelmien dokumentoinnista ja ylläpidosta:
 - Projektin kuvaus, tavoitteet, rajausta ja riskit
 - Projektin tuotokset (lopputulokset)
 - Projektin päätehtävät ja jako työpaketteihin ja niiden väliset riippuvuudet
 - Riippuvuudet muihin projekteihin
 - Priorisointi (projektin sisällä)
 - Projektin kokonaisaikataulu
- Sopii resursseista ja tarvittavasta osaamisen kehittämisestä esimiesten kanssa.
- Sopii projektikäytännöt ja toimintamallit ohjausryhmän ja projektiryhmän kanssa.
- Vastaa projektin edistymisestä.
- Raportoi projektin tilanteesta, edistymisestä, pulmista ja poikkeamista ohjaus- ja johtoryhmille.
- Toimii ohjausryhmän esittelijänä (esim. lähiohjausryhmä).
- Viestii projektin tilanteesta projektiryhmälle, asiakkaille ja tarvittaessa muille sidosryhmille.
- Tukee työpakettivastaavia työpaketin suunnittelussa ja läpiviennissä.
- Voi osallistua asiantuntijana projektin toteutukseen muiden asiantuntijoiden kanssa.

Työpaketin vastuuhenkilöllä (työpakettivastaavalla) on kokonaisnäkemys työpaketista ja sen tilanteesta.

Vastuut:

- Koordinoi ja organisoii työpakettiin liittyviä asioita.
- Vastaa työpaketin suunnittelusta ja työpakettisuunnitelmien dokumentoinnista ja ylläpidosta:
 - Työpaketin kuvaus, rajausta ja riskit
 - Työpaketin tuotokset

- Tehtävät (osittaminen) ja niiden väliset riippuvuudet
- Tehtävien priorisointi (työpaketin sisällä)
- Tehtävien aikataulut
- Tehtävien työmääräarviot (yhdessä asiantuntijoiden kanssa)
- Sopii resursseista projektipäällikön kanssa.
- Vastaa työpaketin edistymisestä.
- Raportoi työpaketin tilanteesta, edistymisestä, pulmista ja poikkeamista projektipäällikölle.
- Viestii työpaketin tilanteesta projektiryhmälle, asiakkaille ja tarvittaessa muille sidosryhmille.
- Voi osallistua asiantuntijana työpaketin toteutukseen muiden asiantuntijoiden kanssa.

Tekninen kehitys toteutetaan **ketterän kehityksen menetelmillä**

- Kehitykseen tulevat tehtävät, jotka saattavat olla tehtäväkokonaisuuksien ulkopuolisia, tai niihin kuuluvia tehtäviä, lisätään *tehtäväjonoon* (Product backlog)
- Kehitettäviä tehtäviä tulee projektsuunnitelman kauden aikana jatkuvasti lisää. Tämä voi johtua mm. organisaatioiden mukaantulojen esteistä, riippuvuuksista muihin hankkeisiin, muista toimintaympäristön muutoksista tai ohjelmistovirheistä.
- Tehtäväkokonaisuuksia (Epics), jotka vastaavat suurelta osin projektsuunnitelman tehtäviä, katsotaan läpi koko projektiryhmän kanssa 2-4 kertaa vuodessa. Samalla tarkastellaan muita merkittäviä tehtäviä ja tehtäväkokonaisuuksien karkeaa prioriteettia ja sijoittumista tehtäväjonoon.
- Toteutukseen valitut kehitystehtävät käyvät useimmiten aluksi läpi suunnitteluvaiheen, jonka aikana arvioidaan mm. kehitettäviin ominaisuuksiin liittyvää käytettävyyttä, niihin sisältyviä teknisiä riskejä, työmäärää ja tehdään tarvittaessa muutoksia valittuun toteutustapaan. Keskeisten uusien ominaisuuksien kehittämiseen pyritään aina saamaan loppukäyttäjän tarpeet huomioitua käyttäjakeskeisen kehityksen menetelmien avulla. Valmiiksi suunnitellut tehtävät pilkotaan tekniseen kehityksen työjonoon sopivan kokoisiksi osiksi, joita Epicit sitovat isompiin tehtäväkokonaisuuksiin. Asiantuntijaryhmä (2018: pääkehittäjä, johtava käytettävyyssuunnittelija ja kehityspäällikkö) priorisoivat teknisen kehityksen työjonoa. Ryhmää vetää kehittämisspäällikkö. Teknisen kehityksen tehtävälstaan priorisoidaan riittävän usein.

Finna-projektille on nimetty asiakaskentän laajuuden vuoksi erilliset **sektorivastaavat**. Tarkoituksena on, että sektorivastaavat tietävät kyseisen sektorin yleisilanteen ja toimivat tiedon välittäjänä oman sektorinsa ja Finnan kehittäjien välillä.

Sektorivastaavat:

- yleiset kirjastot (Susanna Eklund, Maria Virtanen)
- korkeakoulukirjastot ja erikoiskirjastot (Piia Naukkarinen, Maria Virtanen)
- museot (Susanna Eklund)
- arkistot (Piia Naukkarinen)

Vastuut:

- Seuraa oman sektorinsa Finnaan liittyviä asioita ja raportoi niistä projektipäällikölle.
- Seuraa palvelupostiin finna-posti@helsinki.fi tulevia omaa sektoriaan koskevia sähköposteja ja huolehtii, että hän itse tai joku muu projektiryhmän jäsen vastaa niihin.

- Osallistuu oman sektorinsa Finnaan liittyviin tapahtumiin
- Koordinoi oman sektorinsa asiakkaille tarjottavat koulutustilaisuudet, tapaamiset ja kokoukset.

Projektin asiantuntijalla on vastuu oman vastualueensa tehtävistä.

Vastuut:

- Vastaa nimettyjen tehtävien suunnittelusta, toteutuksesta ja edistymisestä.
- Raportoi tehtävien tilanteesta, edistymisestä, pulmista ja poikkeamista työpakettivastaavalle.
- Viestii tehtävien tilanteesta projektiryhmälle ja tarvittaessa muille sidosryhmille.

Projektiryhmä koostuu projektipäälliköstä, työpakettien vastuuhenkilöistä ja projektin asiantuntijoista. Henkilöllä voi olla projektissa useita rooleja.

Projektiin osallistuvat Kansalliskirjaston työntekijät vuonna 2018

Kansalliskirjastossa on vuonna 2018 Finna-hankkeen käytössä n. 15 htv. Projektin joihinkin työpaketteihin osallistuu asiantuntijoita lisäksi muita Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalveluiden (KVP) työntekijöitä. Kansalliskirjastossa toimii Finnan kehittämisryhmän lisäksi Kansalliskirjaston oman näkymän kehittämisryhmä Tutkimuskirjastossa.

Nimi	Organisaatio/osasto/yksikkö	Rooli/Vastuu
Kristiina Hormia-Poutanen	Johtaja, KVP	Projektin omistaja
Erkki Tolonen	Kehittämispäällikkö, KVP	Projektipäällikkö
Bjarne Beckmann	Tietojärjestelmäpäällikkö, tietojärjestelmät	Tietojärjestelmät-yksikön esimies
Heli Kautonen	Palvelupäällikkö, asiakkuudenhallinta	Asiakkuudenhallinta-yksikön esimies
Ere Majjala	Tietojärjestelmät, pääkehittäjä	Pääkehittäjä, katselmointi, tekniset riskit
Riitta Peltonen	Asiakkuudenhallinta, Johtava käytettävyyssuunnittelija	Käytettävyyden konseptien päävastuu
Pasi Tiisanoja	Asiakkuudenhallinta	Käytettävyyssuunnittelija
Piia Naukkarinen	Asiakkuudenhallinta	AHAA, arkistot, NKR, korkeakoulukirjastot, metadata ?
Susanna Eklund	Asiakkuudenhallinta	Museot, yleiset kirjastot, mukaantulon hallinta
Maria Virtanen	Asiakkuudenhallinta	Digitaalinen kulttuuriperintö, tietosuoja, sopimukset, korkeakoulukirjastot
Suvi Kukkonen	Asiakkuudenhallinta	Viestintä
Jukka Lehmus	Tietojärjestelmät	Tekninen tuki ja kehitys

Arto Kärkkäinen	Tietojärjestelmät	Tekninen tuki
Asmo Saarikoski	Tietojärjestelmät	Tekninen tuki, Versiojulkistukset
Tomi Mikkonen	Tietojärjestelmät	Kehitys ja tekninen tuki
Konsta Raunio	Tietojärjestelmät	Kehitys ja tekninen tuki
Axel Wiklund	Konsultti, tietojärjestelmät	Kehitys
Kristian Lauttamus	Konsultti, tietojärjestelmät	Hallintaliittymän refaktorointi
Anne Järvinen	Asiakkuudenhallinta	Konsortior ryhmän sihteeri?

Projektin suoritus tapa ja työmenetelmät

Dokumentointi ja työmenetelmät

Finna-projektia koskevia asiakirjoja tuotetaan monessa eri hallintoelimestä ja ryhmässä, joten projektia koskevaa dokumentaatiota tallennetaan useaan eri säilytyspaikkaan. Kansalliskirjasto kokoaa tuottamansa asiakirjat ja muut projektia koskevat dokumentit pääsääntöisesti kaikille avoimelle wiki-alueelle.

Projektiin liittyvä dokumentaatio voidaan jakaa neljään päätyyppiin:

- Teknisen kehityksen dokumentaatiota** ovat arkkitehtuurikuvaukset, kehityksen katsaukset sekä käyttäjämateriaalit. Arkkitehtuurikuvauksia tuotetaan kokonaisarkkitehtuurimenetelmän mukaisesti ja niiden laatimisessa otetaan huomioon OKM:n hallinnoima kokonaisarkkitehtuuri ja siihen liittyvä standardisalkku. Näiden kuvausten perimmäinen tarkoitus on hahmottaa eri komponenttien merkitystä kokonaisuudessa sekä niiden kytköksiä toisiinsa ja ulkoiseen ympäristöön. Kehityksen katsaukset ovat osa ketterän kehittämisen ohella tuotettavaa dokumentaatiota, jolla viestitään osallistuville organisaatioille kehityksen edistymisestä. Tyypillisesti katsaus lähetetään kdk-asiakasliittymä -sähköpostilistalle jokaisen kehitysiteraation päätteeksi. Jokaisella kehitysiteraatiolla on versionumero ja tähän liittyvät uudet ominaisuudet, aineistot sekä korjaukset. Lisäksi projektissa tuotetaan käyttäjämateriaaleja tarpeen mukaan. Käyttöohjeita ylläpidetään Finna-näkymien hallintaa varten ja mm. eri kuvailuformaattien indeksointiin liittyen.
- Yhteistyön dokumentaatio** kattaa eri ryhmissä tapahtuvan yhteistyön ja päätösten ylöskirjaamisen ja tiedoksi saattamisen. Pöytäkirjoja tuotetaan Finna-konsortior ryhmässä, sektorikohtaisissa tapaamisissa ja erilaisissa työryhmissä.
- Suunnittelun ja testauksen dokumentaatioon** kuuluu tämän projektisuunnitelman lisäksi ainakin testaussuunnitelma, käytettävyydestestaukset sekä niiden tulokset sekä kansallisen näkymän ja organisaationäkymien konseptointidokumentit
- Viestinnällinen dokumentaatio** kattaa esim. esittelyaineistot, verkkosivut, markkinointimateriaalit.
- Edellisten lisäksi Finna-kehitykseen liittyy myös paljon **ulkoista dokumentaatiota** kuten kokonaisarkkitehtuuri ja siihen liittyvä standardisalkku. Lisäksi Finna-kehityksessä otetaan huomioon Valtiovarainministeriön tuottama dokumentaatio liittyen verkkopalvelun suunnitteluun (JHS 129), kokonaisarkkitehtuurimenetelmän käyttöön (JHS-179), avoimen lähdekoodin kehittämiseen (JHS-169), standardeihin (JHS 181) ja laadunvarmistukseen (JHS-182) sekä sovelluskehityksen tietoturvasuuteen (VAHTI 1/2013).

Kehitystyötä tehdään ketterää kehitystapaa soveltaen. Finnasta julkaistaan uusi kehitysversio kolmen viikon välein ja jokaisen kolmen viikon kehitysjakson sisältö suunnitellaan käyttäen avuksi tämän projektisuunnitelman liitteenä olevaa teknistä tiekarttaa, osallistuvilta organisaatioilta tulleita kehitysideoita sekä projektiryhmässä syntyviä uusia ajatuksia. Kehityksessä joudutaan lisäksi reagoimaan ulkoisen teknologiaympäristön muutoksiin, joista keskeisin on VuFind-projektissa (vufind.org) tapahtuva kehitys.

Laadunvarmistus

Tässä dokumentissa laadulla tarkoitetaan tuotosten kykyä vastata osallistuvien organisaatioiden tarpeisiin sekä kykyä edistää projektille asetettuja strategisia tavoitteita. Laatu ei ole yksinkertainen käsite vaan se voi viitata teknisiin ominaisuuksiin, prosesseihin, yhteistyömalleihin ja sen määritelmä riippuu aina sovellettavasta kontekstista.

Finna-projektissa laadunvarmistusta ohjaavat seuraavat periaatteet:

- Tuotosten tulee vastata suunnitelmia
- Suunnitelmien tulee vastata osallistuvien organisaatioiden tarpeita
- Finna-palvelun tulee olla loppukäyttäjien mielestä käytettävä.
- Toimintaa kehitetään jatkuvasti
- Laatu on myös tuotosten ylläpidon helppoutta ja kustannustehokkuutta

Projektinhallinnassa vastataan siitä, että laadunvarmistus kokonaisuutena noudattaa yllä määriteltyjä periaatteita. Laadunvarmistus voidaan jakaa seuraaviin osa-alueisiin:

- **Laadunvarmistuksen määrittely ja suunnittelu.** Tässä dokumentissa on määritelty laadunvarmistuksen yleiset periaatteet ja tehtäväkokonaisuudet. Sen liitteenä oleva työpakettisuunnitelma täsmentää kunkin työpaketin osalta keinoja, joilla laadulle asetetut tavoitteet saavutetaan
- **Osallistuvien organisaatioiden tarpeiden ymmärtäminen.** Jotta laadunvarmistuksen suunnittelu olisi hyödyllistä, sen on vastattava osallistuvien organisaatioiden vaatimuksiin. Näitä vaatimuksia kerätään jatkuvan vuorovaikutuksen kautta, johon kuuluu tapaamisia, sähköisen palautelaatikon ylläpito ja Finnan keskustelufoorumi. Vaatimusten keräämiseen liittyvät tehtävät on määritelty tarkemmin osana työpakettisuunnitelmaa.
- **Muutoksenhallinta on tärkeä osa laadunvarmistusta.** Projektin keskeisin laatua määrittävä dokumentti on projektisuunnitelma, johon tulevat muutokset hyväksytään ohjausryhmässä. Projektisuunnitelman liitteenä oleva kehityksen tiekartta perustuu osallistuvien organisaatioiden tarpeisiin sekä strategisiin linjauksiin. Kaikki muutokset tiekarttaan perustuvat muuttuneisiin vaatimuksiin ja ne katselmoidaan projektiryhmässä. Muutokset kehityksen tiekarttaan tiedotetaan osallistuville organisaatioille ja sidosryhmille.
- **Toiminnan jatkuva kehittäminen.** Yhteistyötä osallistuvien organisaatioiden kanssa kehitetään saadun palautteen avulla. Järjestetyistä tilaisuuksista kerätään asiakaspalautte. Tekninen kehitys on ketterää, edeten kolmen viikon jaksoissa. Kunkin jakson päätteeksi Finnasta julkaistaan uusi versio, jonka ominaisuudet dokumentoidaan, asetetaan julkisesti nähtäväksi ja kommunikoidaan osallistuville organisaatioille. Finnaa kehitetään myös osana kansainvälistä VuFind-yhteisöä.
- **Laadun mittaaminen ja tuotosten arviointi.** Projektisuunnitelma on yksi projektin keskeisistä tuotoksista ja se arvioidaan ohjausmenettelyn kautta. Kehittämisen tiekartta on kaikkien tarkasteltavana ja projektilla on olemassa toimivat palautteenantokanavat, joiden kautta siinä tapahtuviin muutoksiin voidaan vaikuttaa. Projektin teknistä kehitystä seurataan prosessinhallintajärjestelmän avulla, josta saadaan kolmen viikon välein

raportti työn edistymisestä. Kaikki tekniset ominaisuudet katselmoidaan, ennen kuin niiden katsotaan olevan valmiita. Kolmen viikon välein julkaistavat kehitysversiot dokumentoidaan ja ne ovat kaikkien nähtävillä.

Projektin seuranta

Projektin seuranta tapahtuu usealla eri tasolla:

- Konsortior ryhmässä päätetään merkittävimmistä linjauksista sekä hyväksytään projektisuunnitelma ja siihen tulevat muutokset
- Lähiohjausryhmä on Kansalliskirjaston henkilökunnasta koostuva elin, jonka tehtävänä on seurata työn operatiivista johtamista. Lähiohjausryhmätyöllä pyritään siihen, että työn suorittamiseen on riittävät resurssit ja osaaminen ja että riskien mahdolliseen realisoitumiseen reagoidaan ajoissa.
- Sektoritapaamiset ovat tilaisuuksia, joihin osallistuvat organisaatiot voivat halutessaan osallistua. Tilaisuuksissa käydään läpi sektorin osalta mielenkiintoisia asioita, kerätään vaatimuksia ja raportoidaan suunnitelmien edistymisestä. Sektoritapaamisia järjestetään noin kahden kuukauden välein erikseen kullekin sektorille, joita ovat: yleiset kirjastot, korkeakoulukirjastot, arkistot ja museot.
- Projektiryhmä kokoontuu 1-2 viikon välein, jolloin käydään läpi ajankohtaiset asiat
- Teknisen kehityksen ryhmä kokoontuu säännöllisesti *standup*-palavereihin, joissa käydään läpi työstössä olevia tehtäviä.

Muutoksen hallinta

Projektin aikatauluihin, kustannuksiin ja sisältöön vaikuttavat merkittävät muutokset, jotka eivät ole sallituissa rajoissa käsitellään hallitusti muutoksenhallintaprosessin kautta. Projektiryhmä, työpakettivastaava tai projektin asiantuntija tuo muutoksen/pulman tiedoksi projektipäällikölle, joka vie asian edelleen lähiohjausryhmän käsiteltäväksi. Lähiohjausryhmä hyväksyy muutoksen/pulman, mikäli se on sen vastuualueen rajoissa tai edelleen välittää konsortio- tai muulle ryhmälle käsiteltäväksi.

Viestintä

Finnan viestintä

- tukee asiakasliittymäprojektin onnistumista
- tarjoaa sektoreille tietoa projektin etenemisestä ja tuloksista
- selkeyttää Finnan brändiä sidosryhmille ja loppukäyttäjille
- tukee arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteistyötä
- edistää osallistavaa Finnan kehittämistä.

Viestinnän tavoitteena on tarjota tietoa Finnasta ajantasaisesti, riittävästi ja vuorovaikutteisesti. Finna-palvelun perustaa luotaessa viestinnän pääpaino on ollut osallistuvien organisaatioiden ja intressiryhmien informoinnissa

sekä palvelun kehittämistä tukevien viestintäkanavien ja -käytäntöjen luomisessa. Tuotantoon siirtyminen edellyttää huomion kiinnittämistä palvelun loppukäyttäjiin. Sen vuoksi viestinnän painopisteeksi otetaan seuraavina vuosina viestinnän profilointi, ydinviestien kiteyttäminen ja tunnettuuden lisääminen. Sosiaalista mediaa hyödynnetään aikaisempaa enemmän. Viestintää tehdään aktiivisessa yhteistyössä osallistuvien organisaatioiden kanssa, joilla on paras yhteys palvelun loppukäyttäjiin.

Ajantasainen tieto projektin viestinnän kohderyhmistä, kanavista, käytössä olevista välineistä ja vastuista löytyy Finnan wiki-alueelta.

Projektin työpaketit

Työpakettimallin periaatteet

Pääprojektin (hankkeen) työ organisoidaan työpaketeiksi. Tavoitteena on työskentelyn tehostaminen ja läpinäkyvyyden lisääminen kuten

- Hankkeen rakenteen selkiyttäminen
- Päällekkäisen työn minimointi
- Hankkeeseen liittyvän työn tunnistaminen ja rajaaminen
- Työn pilkkominen kokonaisuuksiin, joita voidaan suunnitella, toteuttaa ja seurata

Työpaketit ja niiden vastuuhenkilöt

Vuoden 2018 alussa tunnistetut työpaketit on lueteltu alla olevassa taulukossa. Toimintaympäristön muutoksista johtuen vuoden aikana voidaan todeta tarpeita uusille työpaketeille. Työpakettien kesto voi myös ylittää projektin vuosisuunnitelman pituuden ja jatkua seuraavana vuonna. Työpakettisuunnitelma sisältää arvioidun tavoiteaikataulu.

Työpaketeissa ei kuvata tai hallinnoida jatkuvaa prosessinomaista työtä, jolla ei ole selkeää tavoitetta, alkua, tai päätepistettä.

Keskeisten työpakettien lista, tarkemmat kuvaukset vastuista, toimenkuvista ja työpaketeista löytyvät projektin sisäiseltä wiki-alueelta

Työpaketti	Nimi	Vastaava
TP A1	Finna.fi:n konseptin uudistaminen (Jatkuu 2019)	Riitta Peltonen
TP A2	Tietosuojadirektiivin huomioiminen, GDPR	Maria Virtanen
TP A3	Saavutettavuusdirektiivin huomioiminen	Pasi Tiisanoja
TP A4	Finnan sopimusuudistus	Maria Virtanen
TP A5	Finnan aineistotyyppien konseptin uudistaminen	Riitta Peltonen
TP A6	Näyttö- ja käyttörajattujen (NKR) aineistojen käytön suunnittelu	Piia Naukkarinen

TP A7	Uudenlaisten kuvailuformaattien ja tietomallien käyttö Finnassa (EAD3, EAC-CPF)	Piia Naukkarinen
TP A8	Ontologioiden ja auktoriteettien hyödyntämiseen liittyvä suunnittelu yhdessä FINTOn kanssa	Piia Naukkarinen
TP A9	Aineistojen uudelleenkäytön edistäminen 2018 <ul style="list-style-type: none"> Rights statements, Wikidokumentaries, Hackathonien organisointi ja digital humanities 	Piia Naukkarinen / Maria Virtanen
TP A10	Uuden Hallintaliittymän käyttöönotto ja käytettävyyden parantaminen	Konsta Raunio / Riitta Peltonen
TP A11	Digitaalisen kulttuuriperinnön kokonaisuuden viestintä ja yhteistyön käynnistäminen	Maria Virtanen

Kullakin työpaketilla on vastuuhenkilö (työpakettivastaava) ja nimettyjä muita resursseja. Aihealueeseen kuuluva työ kerätään työpaketin alle, pilkotaan kokonaisuuksiin ja kokonaisuudet jaetaan tehtäviin. Tehtäviin liitetään tuotokset, tekijät, aikataulu- ja työmääräarviot.

Projektin riskit ja niihin varautuminen

Riskianalyysi

Tähän on poimittu kriittisimmiksi arvioidut riskitekijät itse projektin ja työpakettien kannalta.

Riskejä voidaan päivittää jatkuvasti. Vuonna 2018 alla mainittujen riskien lisäksi pitäisi huomioida mm. se, että keskeiset toimijat ja sektorit voivat alkaa irtautua Finnasta ja rakentavat verkkopalveluratkaisuja keskittyen omiin tarpeisiinsa huomioimatta yhteistä infrastruktuuria. Tähän voi vaikuttavat mm. seuraavat asiat:

- Järjestelmähankkeissa ei anneta riittävää painoa yhteentoimivuuteen kansallisten infrastruktuurien kanssa.
- Finna-palvelu ei pysty vastaamaan yhtaikaa kaikkien sektoreiden ja organisaatioiden sähköisten palveluiden kehittämistoiveisiin, jotka voivat olla etäällä toisistaan.
- Uusien järjestelmien hankinnassa kaupallisten tarjoajien intresseissä ei ole tarjota järjestelmää, joka kytkeytyy Finnaan ja hyödyntäisi sitä käyttöliittymänä.
- Koska Finnassa on vain organisaatioiden kuvailutietoa, eikä reaaliaikaista ja tarkkaa mm. teknistä tietoa aineistoista, palvelu ei välttämättä pysty aina tuottamaan samoja käyttäjille arvokkaita hakuominaisuuksia kuin mikä taustajärjestelmissä on mahdollista

Riskien päivittäminen tapahtuu yhteistyössä Konsortion kanssa.

Nro	Riskin kuvaus	Toiminta ja vastuutaho riskin toteutuessa	Toimenpiteet riskin toteutumisen ehkäisemiseksi	Todennäköisyys	Vaikutus
				1 = pieni 2 = keskitaso 3 = suuri	1 = pieni 2 = keskitaso 3 = suuri

	Infrastruktuuri ja järjestelmäkehitys				
	Tietoturva ja tietovuodot	Kansalliskirjasto: tekninen kehitystyö	Otetaan huomioon kehitystyössä, testaamisessa ja hallintaliittymän käytön suunnittelussa. (2018: varautuminen GDPR:ään ja uuden Hallintaliittymän julkaisu)	2	3
	Suunniteltuja järjestelmän toiminnallisuuksia ja ominaisuuksia ei pystytä toteuttamaan suunnitellussa aikataulussa.	Kansalliskirjasto: projektipäällikkö, esimiehet	Huolellinen projektin suunnittelu, seuranta, asioiden priorisointi ja muutosten hallinta: tuotehallinnan kehittäminen ja odotusten hallinta riittävällä asiakasviestinnällä.	3	2
	Kehityksessä keskitytään kokonaisuuden kannalta epäolennaisiin asioihin.	Kansalliskirjasto: projektipäällikkö	Kehitystarpeiden priorisointi. Palvelukonseptin hallinta, esim. kansallisen näkymän ja muiden näkymien suhde kokonaisuudessa: tuotehallinnan kehittäminen ja odotusten hallinta riittävällä asiakasviestinnällä.	1	2
	Aineistojen kattava saatavuus				
	Yleisiä kirjastoja ei saada riittävästi mukaan.	Axiell, Koha-Suomi, Kansalliskirjasto, yleiset kirjastot	Axiell-neuvottelut, Yhteistyö Koha-Suomen ja muiden toimijoiden kanssa. Yleisten kirjastojen tarvitseman toiminnallisuuden kehittäminen.	2	3
	Museo- ja arkistojärjestelmien rajapinnat estävät museoiden ja arkistojen mukaantulon.	AHAA-hanke ja Museo2015-hanke, Kansalliskirjasto, museot ja arkistot	Yhteistyö hankkeiden ja yksittäisten organisaatioiden kanssa: työpaketti 15 AHAA-hankkeen tarpeiden täyttämiseksi.	1	3
	Ulkoiset sopimukset eivät mahdollista aineistojen tuomista Finnaan / julkaisua CC0:na.	Osallistuvat organisaatiot, Kansalliskirjasto	Oikeuksien selvittäminen ja neuvottelu. Yhteistyö kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.	1	3
	Yhteistyöverkostot				
	Keskeiset toimijat eivät tule mukaan asiakasliittymään	OKM, Kansalliskirjasto,	Toimitaan yhteistyössä (verkoston sitouttaminen), viestintä: palvelun profilointi ja markkinointi.	1	3

	<ul style="list-style-type: none"> – Puutteet lisensoidun aineiston palvelukokonaisuudessa – Finna ei vastaa yleisten kirjastojen palvelukonseptia 	Finna-konsortio, Museo 2015 ja AHAA-hankkeet			
	Loppukäyttäjät				
	<p>Finnan sisältö/toiminnallisuudet eivät täytä loppukäyttäjien tarpeita.</p> <p>Käyttäjät eivät käytä Finnaa ja organisaatiot tarjoavat muita palveluita loppukäyttäjilleen.</p>	Kansalliskirjasto, osallistuvat organisaatiot, työryhmät	Yhteistyö käyttäjien kanssa, konsortion sitoutuminen, metatiedon avaaminen (mahdollistaa uudet sovellukset ja palvelut), palvelun markkinointi.	2	2
	Finnan toiminnallisuus ei korvaa olemassa olevien järjestelmien toiminnallisuutta.	Kansalliskirjasto, osallistuvat organisaatiot, työryhmät	Yhteistyö osallistuvien organisaatioiden kanssa, käytettävyytyö	2	2
	Palvelun kehittämisen hallinta				
	Järjestelmäkehityksen tai asiakaspalvelun henkilöresurssit vähenevät syistä, joita on vaikea ennakoida	Kansalliskirjasto: esimiehet, projektipäällikkö	Kehitystarpeiden ja mukaantulojen uudelleen priorisointi. Kehitettävien ominaisuuksien karsiminen ja muutokset tuotehallinnassa. Kehittämisyhteistyön ja ulkopuolisen kehittämisen mahdollisuudet tarkistetaan.	3	3
	Osaaminen/vastuut ovat yksittäisillä henkilöillä, poissaolot yms. vaikuttavat palveluun	Projektipäällikkö ja esimiehet	Ketterä kehitys työskentelytapana, työskentelyn sekä ratkaisujen dokumentointi. Roolien ja prosessien kehittäminen, osaamisen pitkäjänteinen kehittäminen, koulutus, lisäresursointi.	2	3
	Palvelun toimintavarmuus heikkenee käytön ja aineistojen lisääntyessä.	Projektipäällikkö, esimiehet, CSC, tekninen kehitys	Käytön ja indeksin kasvun seurannan parantaminen. Laitekapasiteetin skaalaaminen riittävän isoksi. Palvelinohjelmiston kehittäminen tarpeita vastaavaksi.	2	3
	Palvelun hidaskäyttö, hitaat vasteajat, ohjelmiston toimivuuteen liittyvien ongelmien ratkointi	CSC ja KK:n Finna palvelun tuki ja ylläpito	Palvelun tekninen valvonta (CSC), raportointi, teknisen toimivuuden kattava testaus.	1	3

21.3.2018

	Finna-hyötyjä ei pystytä mittaamaan ja osoittamaan: rahoituksen pieneneminen	Kansalliskirjasto, osallistuvat organisaatiot	Tunnuslukujen kerääminen, analysointi ja esittely sekä kehittäminen yhteistyössä konsortion jäsenten kanssa.	1	2
--	--	---	--	---	---